

Sămănătorul

Revistă Literară Săptămînală

Supt îngrijirea d-lor :

D. ANGHEL, ST. O. IOSIF, M. SADOVEANU, C. SANDU-ALDEA, ION SCURTU
PENTRU PARTEA LITERARĂ.

G. M. MURGOCI
PENTRU PARTEA ȘTIINȚIFICĂ.

Sumarul :

- D. ANGHEL. — Ex-voto (Tertine).
N. DUNĂREANU. — Domnul Davidescu (nuvelă).
ADRIANA GHEORGHIU BUZOIANU. — Strofe.
E. COSTAȘ. — La pește (Amintirile unui copil).
ECATERINA PIȚIȘ. — La coliba din pădure (poezie).
P. — Cronică : De la teatru.
G. RANETTI. — O scrisoare.
A. MIREA. — Cronică veselă : *D. Deschamps la Ateneu.*

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA :

B-dul ACADEMIEI No. 3. — Str. EDGAR QUINET No. 4.

BUCUREȘTI

EXEMPLARUL :

In țară . . . 20 bani
In străinătate 25 ,

ABONAMENTUL ANUAL :

In țară 10 lei
In străinătate . 12 ,

„MINERVA“

INSTITUT DE ARTE GRAFICE ȘI EDITURĂ
B-dul Academiei 3, — Edgar Quinet 4.
BUCUREȘTI

A apărut:

ZORILE

DRAMA ISTORICĂ ÎN DOUA ACTE
ȘI ÎN VERSURI

DE

ST. O. IOSIF

PREȚUL LEI 1.—

De vânzare la toate librăriile

SĂMĂNĂTORUL

REVISTĂ LITERARĂ SĂPTĂMINALĂ

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA :

B-dul Academiei, 3,
Strada Edgar Quinet, No. 4.
BUCUREȘTI

ABONAMENTUL ANUAL

În țară 10 lei
În străinătate 12 »

EX-VOTO

Pășește 'ncet, să nu deștepți tăcerea,
Coboară 'ncet ca 'ntr'un cavou pustiu
Și-ascunde-ți bucuria ori durerea,

Să te presimt abia, să nu te știu,
Abia să te presimt ca pe-un parfum
De floare scuturată timpuriu...

Căci pe-al tău suflet mindru ori-și-cum
O clipă-am fost stăpîn... Pășește 'ncet...
Nu turbura nici praful de pe drum...

Un clopot e un suflet de poet...
Nici rochia-ți foșnind să nu-l atingă,
Să nu se redeștepte un regret...

Acum cînd izbutise să se 'nvingă
Și gîndurile vechi să 'și-le-adune,
O lasă-l în tăcere să se stingă :

Pășește 'ncet... nici un cuvînt nu spune...
Căci de-ai vorbi, ca de supt bolți profunde,
De pretutindenî, ca să mă răzbune

Ecouri muștrătbare ți-ar răspunde.

D. ANGHEL.

DOMNUL DAVIDESCU

Îl vedeam în fiecare dimineață când pleca la slujbă, ținînd subsuoară o geantă mare, roșie, de pînză. Mergea încet, suflînd greu și ștergîndu-și din cînd în cînd sudoarea de pe frunte cu o basma popească. Oamenii din mahala îi spuneau perceptorul, din cauză că împărțea nevoișilor hîrtii galbene pe care erau scrise lucrurile cele mai bune din casă. Il chema Davidescu Matei; nu tocmai înalt, cu niște ochi albaștri sterși, cu două favorite mari, roșcate care se revărsaŭ deasupra peptului, destul de lat. În mahala se mutase numai de doi ani. Pe locul acesta înainte vreme era un maidan plin de gunoaie și de bălării, care începea în strada Romîna și se sfîrșia în Popa Stamate. Stăpînul maidanului văzînd că nu-î aduce nici un folos, îl vîndu în rate mici funcționarilor săraci, cari ridicară cu multă trudă căsuțe umile, unde aveau să sălășluiască dinșii și mizeria. La mijloc lăsară o stradă îngustă pe care o botezară «Cuchină», după numele proprietarului.

Davidescu se împăca bine cu toată lumea, măcar că slujba lui era dintre-acelea care le-aduce vești rele... Dacă omul se necăjea, trîntea, înjura cînd i-'ntindea foaia galbenă, el îl lua cu binișorul: «Nu te supăra, frate; vezi, fă toate chipurile, te-oii mai păsui și eu, că și statul are de plătit și dacă noi, cetățenii, nu i-om achita, el de unde să facă față?!» Nu tot așa era cu nevastă-sa; dînsa, o femeie mică, cu niște ochi drăcoși, cu zece ani mai tînără ca dînsul, nu se împăca mai de fel cu lumea. Pentru asta, femeile din mahala o botezară «Patica». Zadarnică era rugămîntea lui Davidescu ca să nu se mai certe cu vecinele, ea răspundea: «Ce? Să mă pun în contact cu toate mitocancele?» Cînd venea acasă de la slujbă, Davidescu își găsea totdeauna treabă: ba dregea un gard, ba o cotineată, s'amesteca de multe ori și în treburile femeiești... Mai ales toamna, cînd era vremea zarzavatului, atunci tăia căpăținele de varză, le așeza în butoi, îngropa prazul, morcovii, țelina pentru earnă. De multe ori făcea și mîncare, cînd nevastă-sa era dusă la plimbare. O singură patimă avea domnul Davidescu; hulubi. Duminecile, cînd n'avea slujbă, se ducea la cotețul înălțat pe un par în mijlocul ogrăzei, deschidea ușișoarele mici și dedea drumul locuitorilor blînzii ai acestor căsuțe. Avea porumbei de toate soiurile: încălțați, cu două cucuie, miserlii, gulerati, rotați, cu coada desfăcută umbrelă. După ce-î alegea pe cei mai sburători, îi lua la goană fluerînd și bătînd din palme...

Porumbeii se înălțau în cercuri line, se ridicau în văzduh pîn'ce se perdeau în nemărginirea albastră; și-atunci Davidescu, foarte mul-

țumit, își lua cafeaua, se punea în cerdac, își aprindea țigara, privind sborul porumbeilor în diminețile calde. Copii, nu avusese.

Asta îl bucurase în anii tinereței, îl întrista acum când funia se strângea în jurul parului, cum spunea dinsul.

Intr'una din zile, ducându-se la slujbă, ca să i-se iscălească hîrțiile pentru ziua ceea, văzu o mișcare ciudată printre slujbașii biroului.

Davidescu nu înțelese nimica; scoase foile din geantă și le întinse șefului... Atunci un glas gros, răgușit, s'auzi zicîndu-î:

— Pe ziua de astăzi sunteți înlocuit...

Davidescu căscă ochii mari, spărioși, fața i-se întunecă și rămase cu mîna întinsă, bilbiind...

— Cum, înlocuit? Eu înlocuit?...

În birou se făcu tăcere, condeiele stătură, funcționarii îl priviră cu jale.

El, galbăn ca varul, cu ochii rătăciți, îngînă:

— Cum se poate să mă dați afară pa mine, slujbaș vechiū? Eu care am servit statului cu credință; eū care n'am la activul meu nici cea mai mică pată...

— Eū nu știū nimic; domnul Administrator... vorbiți cu dumnealui, răspunse șeful de birou.

— Domnu Administrator? bine, dar pentru ce mă dă afară? pentru ce mă lasă pe drumuri? Cum se poate una ca asta!?...

— Poate să fie numai o greșeală, vorbi un slujbaș...

Și deschise ușa, șovăind, pe cînd ceilalți funcționari îl urmăriră cu priviri triste, pline de frică și de durere... Cu toate rugămințile, Davidescu nu mai fu primit... Zadarnic arătase el decorațiile din războiū, certificatele de bună purtare! «Cincisprezece ani de slujbă și la bătrîneță cînd să iaū și eu o pensioară, m'aū lăsatără pe drumuri ca să vîre pe-un nepot al administratorului»...

Mergea din ziua ceea trist, descurajat și cînd cineva îi dădea bunăziua, tresăria, ridica ochii și 'ncepea să-și spue pățania.

În mahala, vestea, pătrunse ca fulgerul... «Auzi, l-a dat afară pe perceptorul?

— «Am auzit c'a furat, a'ndosit banii statului...» «I-o fi mîncat Patica cu modele ei...» Și de cîte ori trecea omul de-acasă, priviri răutăcioase îl urmăriaū din deschizătura portițelor, prin crăpăturile gardurilor.. Ura această plină de bucurie, se revărsase mai ales din cauză nevestei lui.

— «Las'o acuma, să mai vedem pe Patica, mai trece așa fără să ne dea bună-ziua? Iși mai pune în pălărie flori de cele scumpe, par'că ar fi fost prinșesă?» Acasă cînd venea, de la nevastă trebuia să rabde

altele; devenise foarte rea... «Ești prea moale, prea te lași să-și bată joc toți de tine;... Oof Doamne, cum n'am fost eu pe lume, bărbat să le arăt eu...». Davidescu tăcea, pornea de-acasă umilit. Bătu la ușile celor mari, în zadar... În casă lipsa se simțea, iar pe datorie nu mai avea de unde lua... Îi venea uneori să-și facă sama, s'o isprăvească.

În primul an sădise în fața casei ciți-va trandafiri, micșunele, apoi buna-dimineța, acuma toate stăteau triste, lăsate în părăsire... nici straturile de legume, nimic nu mai fură îngrijite! un vînt de moarte parcă bătuse peste ele și în căsuța veselă și curată a funcționarului sărac.

Intr'o zi, pe cînd stătea la cafea urmărind cu atenție «Universul», iacă un prieten vechiu se apropie de el...

— Ce mai faci, dragă Davidescule?

— Rău, foarte rău; m'a dat afară din slujbă., Și 'ncepu să istorisească durerea lui.

— Și acuma ce ai de gînd să faci?

— Știu eu?..

Prietennl stătu puțin, se gîndi, apoi vorbi hotărîtor, cu încredere.

— Eu zic să te faci comerciant.

— Cum, comerciant; dacă n'am capital și nici nu mă pricep?..

— Tocmai asta voesc să-ți spun și eu.,.. D.ta se chiamă că ești proprietar, ai casele dumitale: bani, nu-î greu de găsit.... Imprumuți ceva asupra caselor, știi ca să poți începe; pe urmă, cînd ai prins o leacă de cheag, lesne te plătești de datorii și rămîi cu capitalul dumitale. Nu vezi dumneata niște băeți de prăvălie cari pînă ieri scoteau vinul din pîmniță, azi sunt mari comercianți.

— Așa-î așa-î, vorbi Davidescu, apropiindu-și scaunul... Vezi, îmi place, drept, ideea dumitale, dar nu știu ce-o zice nevasta.

— Cum! La dumneata în casă cîntă găina?

— Nu, frățioare, dar știi... femeia mea este o ființă foarte curioasă.

— Ei, dacă te temi de femeie, ce să mai stricăm vorba?

Davidescu porni acasă foarte neliniștit. Se gîndea: Fără slujbă, înapoi nu vrea să-l primească... pe urmă ideea prietenului nu era rea; atîta că el nu știa să vîndă, dar, ce mare filozofie să înveți a vinde!...

— Știi ceva, vorbi el nevastei, întrînd în casă; «am de gînd să deschid o crîșmă.

— Cum? Să mă fac cîrciumăreasă...

— Stai, Lisaveto; astăzi a fi cîrciumar, nu-î rușine; nu vezi nevasta lui Gradea, vinde la tișghea și cînd iese în lume, cine-î mai

respectată?... Banul e azi totul... ai bani, dai piept și cu Dumnezeu; nu, te mănincă ciini...

Femeea se mai domoli. Exemplul cu nevasta crîșmarului Gradea o convinsese pe jumătate; restul nu fu greu, mai ales cînd el îi arăta cît de ușor te poți îmogăți. După două săptămîni, Davidescu încărca bagajul și pornea la prăvălia lui. Pe poarta casei lipise un bilet de închiriat pe care era scris cu mîna lui: «Doritorii se vor adresa d-lui Gheorghe Matei Dumitrescu, comerciant, gara Barboși». — Circiuma care și-o închiriasse, era așezată pe șoseaua care duce din Galați în gara Barboșilor. Voise să deschidă la Galați, dar nu găsise loc potrivit pentru banii lui; apoi niște prieteni îi vîrîse în cap că e mai bine aici.

Poziție avea frumoasă; în față, gara Barboși, dealurile Tirighinei și pulberăria armatei, ale căror paratonere se ridicau în înalt; apoi balta Cătușei cu ghiolurile-î lucitoare și grădinile de zarzavat. Linia drumului de fier tăia șoseaua'n două, iar în spatele circiumei, ascuns între stejari și sălci, se întindea Bîrlăzelul. O pădurice mică prin inima căreia curgea un pîrîuaș limpede, oglindea pe fața-î liniștită tufe de măcieș care înfloreau la mal.

De cum s'a mutat aici, Davidescu a îngrijit circiuma, a vărut'o frumos pe-afară și 'năuutru, a așezat rafturi noi pe care le-a îmbrăcat cu hîrtie colorată, și-a rînduit în ele sticle cu băuturi, cutiile cu si-neală, scrobeală, zahăr, ceai, lăzile cu săpun și alte mărunțușuri... A cumpărat un vas cu vin și l-a pus în pivniță. În fața crîșmei avea niște chioșcuri făcute din șipci; a dres mesele și băncile, a îndreptat felinarul strîmb și murdar care căta chiorîș din parul lui, la căsuța joasă. — Înăuntrul prăvăliei, pe pîrete, a pus o bucată de carton pe care a scris cu mîna lui:

«La cine dai pe datorie
Nu-l mai vezi prin prăvălie.
Pierzi amicii, pierzi și bani
Ba îți capeți și dușmani»...

O săptămîină întregă a muncit pînă să-și vadă aranjată crîșma. — Tot timpul acesta, Lisaveta n'a căutat de cît de-ale ei. Ce-î păsa ei că Davidescu asuda în toate părțile singur, gîfiind cînd trebuia să se urce pe o scară sau pe un scaun; ea își căuta cum să aranjeze mai bine odăița cea mică care o avea ca locuință... Se necăjea de cîte ori nu i-se potrivea vre-un lucrușor acolo unde vroia să-l puie... «Uf, ce locuință afurisită, să n'ai tu încăpere de loc!»...

Dar și asta a trecut și-acuma domnul Davidescu sta la tîjghea, cu pestelca albă de-asupra respectabilei lui burți, și se uita prin ușa

deschisă în lungul drumului, așteptînd mușterei. — Ce fior a simțit el, cînd cel d'întîi muștereu, un căruțaș, a intrat în cîrciumă!.. a trîntit căciula obosit, pe masă, și-a strigat: «dă-mi o cinzacă de rachiu, dar să fie tare»...

Cum a sărit îndată, cum a căutat să toarne cu binișorul, s'a încurcat de vreo două ori, că nu știa care-î sticla... apoi, cînd a luat primii gologani albi, rotunzi, de nichel, a așteptat pîn'ce-a plecat mușteriu și-a făcut cruce și le-a dat drumul prin gaura tijghelei de lemn.. «Cum aș sunat de frumos primii gologani în tejgheaua lui!... Dar sara cînd a numărat cîștigul zilei, a uitat tot necazul prin care a trecut; se simțea aici așa de bine și viața aceasta nouă care începea s'o trăiască, îi suridea veselă în culori fermecătoare... Și'nchîpua că totul are să-î meargă de minune și'n puțină vreme are să-și strîngă capital. A avut dreptate prietenul Tihan: «Astăzi negustorii sunt la preț», a'nceput el să-și zică mulțumit. Își aducea aminte de viața lui de slujbă... Ce viață chinuitoare!.. Să te scoli dimineața, s'alergi ziua 'ntreagă prin arșița soarelui de vară, prin viforul de iarnă să te latre cîinii, să te sfădești cu oamenii... E hei, bine a zis cine a zis: «Tot răul e spre bine»...

Era în vremea aceasta niște zile frumoase și calde de toamnă... Cerul senin și limpede, balta Cătușa clocotea de svonul păsărilor... Siretul liniștit dimineața, peste oglinda apei lui trecea barca lui Irimia cu stăpîniții viilor din Ostrov, care petreceau cît ținea culesul viilor, cu lăutari, cîntece de dragoste, pastramă, și ulcelele cu vin se plimbau din mîna în mîna; iar lăutarii ziceau de dragoste lingă tufele de răchită. Treceau căruțe incarcate cu poamă pe șoseaua albă, care șerpuia între două delușoare și mulți se opreau la cîrciuma lui Davidescu, îi făceau alișveriş, lăsau parale bune în tejghea... Domnul Davidescu alerga în toate părțile, scotea vin și servea pe mușterii. «Acuma». «Se poate». «Bine» striga el. Cucoana Lisaveta se primbla fără chef. Abia două săptămîni și părea foarte plictisită. Într'o zi s'auziră niște lăutari în capătul celălalt al viei.

«Unde cîntă?» întrebă cucoana Lisaveta cu o durere în glas, pe un om din crîsmă.

— La domnul Petrache Gheorghiu; dumnealui în fiecare an cînd dă mustul în fiert, aduce muzica de-î cîntă... Asta-î obiceiul vechiu.

Seara, oaspeții domnului Petrache Gheorghiu, într'o larmă mare treceau pe șosea cu muzica după ei, petreceau, chiuiau, cîntau jucînd cu sticlele în mîna de braț cu femeile, supt lumina unor felinare care a lunecau prin întuneric ca niște fășii de foc. Cucoana Lisaveta eși pînă 'n ușa crîșmei, privi lung, apoi cînd ceata se depărtă, eși pînă'n grădină și

ascultă iarăși, vreme multă, notele răsunătoare ale fanfarei care mu-
rează în nopte, într'o larmă de glasuri, de chiuituri, de răcnete... În
răcoarea serii, svonul petrecerei trecu prin sufletul ei ca o umbră de
tristeță.

În lăuntru hanului, la mese, cîțiva drumeți beau pătărelele cu vin.
Un vier cumpără de cincă bani pîne și domnul Davidescu se chinuia
să taie frumos sfertul, cu mare precizie, era nedepins și ca să fie
mai sigur, însemnă mai întii o cruce cu cuțitul de-asupra pînei, după
aceea înfundă tăișul în coaja rumenă. În han era lumină, afară întu-
neric. Din lăuntru s'auzea fișuitul lin al celor trei salcîmi din fața ha-
nului... De departe s'auzia gîgîitul unui pîrîiaș care se scurgea pe
șosea printr'un canal, și se vărsa în Siret. Pe șosea scîrțiau carele
cu zarzavat care treceau spre Galați. Focuri aprinse luceau pe dea-
luri, la cramele vierilor; din ce în ce venea un svon liniștit, un fel
de muzică dulce și plină de poezie.

Cucoana Lisaveta, după ce stătu puțin în crișmă, intră în odăiță,
apoi iar ieși afară și s'așeză pe o bancă din chioșcul întunecat. Ră-
coarea zilei de toamnă, tăcerea, singurătatea, în care se afla, o făcuă
să cadă pe gînduri. Abea două săptămîni de cînd se mutase aici și
uritul începu s'o cerce. O zi, două, natura, privescerea frumoasă care
se desfășura din ușa hanului, îi plăcurea; mai mult însă, nu. Cucoana
Lisaveta nu era un suflet dintre acele care 'n fața naturei sănătoase
cu farmecele ei, să se simtă mulțumită. Nu. Ei îi plăceau balurile,
petrecerile, cunoștințele; îi plăcea să vorbească de rochi, de nunțile
care se fac, să tachineze și să critice. Ce-i păsa ei că ceața se ridica
dimineața de pe baltă, de svonul nopței, de pădurea desfrunzită; în
puținul timp cit stătuse aici, pe lîngă că uritul o schimbuse, o cu-
prinse groaza gîndindu-se că viața întreagă are s'o petreacă aici. O
viață întreagă să trăească 'n mijlocul cîmpului, să se despartă de
viața pe care o trăise la Galați!... Iată ce-o chinua!.. Cum sta aici,
cu coatele pe masa de brad, în tăcerea nopței privind lumina chioară
a felinarului care stropea cu razele lui întunerecul, dînsa își aduse
aminte din tinerețe.

Tatăl ei fusese ciobotar. Dînsa, pe lîngă clasele primare, făcuse și
una la Externat... Învațase carte... și asta era arma cu care lovea
întotdeauna în celelalte prietene ale ei, care ar fi voit să-i ia în-
nainte. Citea romane uneori, ca «Crimele răsbunării» și altele și istorisea
cu voce tare, cu tremur în glas, toate întîmplările prin care trecuse
nenorocita contesă.

Cînd a fost de cincisprezece ani, începuse a umbla prin baluri, prinse a
fi curtată, primea bilețele parfumate, făcea ochi dulci, făcea pe serioasa,

vorbea de sus ca o fată cu carte ce era... Mai pe urmă cum s'a făcut, s'a dat în dragoste cu'n ofițer... Tată-său, ciobotarul, a prins de veste, i-a tras o mamă de bătae și nu știu de ce a măritat-o cu d-l Davidescu, funcționar la percepție, care trecuse peste toate amorurile ei și care numai rare-ori, la petrecere, când lua un păhărel mai mult, spunea pentru ce ciobotaru a căutat s'o mărite cu nepus-în-masă. A trecut multă vreme și Lisaveta ținută din scurt, n'a putut să-și mai facă mendrele... Pe urmă, când domnul Davidescu s'a mai ramolit și n'o mai ținea așa strîns, abea atunci a'nceput s'arate ce poate. Îi plăcea de altminteri să fie în contact cu lumea bună, cum zicea ea : — Cu mitocani, unde s'ar fi pus ; — de aceea o urău vecinile din strada ei... Îi plăcea să se 'mbrace bine și când n'avea bai — asta se 'ntîmpla des — lua rochile, le 'ntorcea, le punea o panglică, le spala ; lua pălăriile, florile cele vechi le buchisa cite-o zi întregă, stătea noaptea pînă tîrziu, numai și numai că a doua zi, când s'o duce pe stradă, s'o creadă oamenii cu rochie și pălărie nouă. Îi plăcea la simdrofie când picioarele cutărui cavaler s'atingea pe supt masă de picorușele ei ; când îi strîngea mîna mai tare sau când era întîlnită singură pe stradă și i-se făceau declarații de dragoste. Îi trecură foarte repede prin creier amintirile acestea și de-odată tresări... greu, nădușitor, mai tare, tot mai tare răsuna în noapte... două lumini, una roșie, alta verde se iviră în întuneric, apoi altele multe, multe și cu'n duruit de ferărie, trenul se perdu la cotitură, intrînd în gara mică din apropiere. Ea stătu așa nemîșcată cîteva minute, își luă mîna de la obrazul înroșit de căldura palmei și facu o mișcare. Ar fi voit să se ducă să se culce și somn nu-î era. Incepu să se gîndească atunci la viața din jurul ei, la cîntecele cele vii care răsunau dese ori în faptul zilei.. Da, cîntecele acele care răsunau așa frumos și ea n'avea parte să petreacă... ea, femea cu carte, în contact cu lume bună...

Intr'un tîrziu intră 'n crîșma goală... Privi puțin la lampa mică, atîrnată de tavan într'un lanț de fer, marfa aranțată în rafturi, sticlele care luceau la lumina galbenă ; domnul Davidescu, când o văzu, ridică somnoros capul de deasupra tejghelei și-o întrebă :

— Nu ți-î somn ?

Ea răspunse ușor cu o 'nclinare din cap și trecu în odăița alăturată să se culce, pe cînd dumnealui rămase numărînd gologanii, făcîndu-î fișicuri și îmbrăcîndu-î în hirtie ca în vremea cînd era la percepție. După ce isprăvi treaba aceasta, începu să șteargă mesele, să strîngă vinul rămas prin pahare pentru turnat la oțet, să rînduiască paharele, pe urmă își luă un scaun și se lăsă dinaintea ușei, privind în noapte, dar mai mult clipocind de somn.

Ii era foarte greu bietului om singur și de aceea cînd venea sara, îl prindea somnul. Se gîndise el ca să-și ia un băeat, dar era greu. «Trebue să-î plătești cel puțin 100 franci pe an, îmbrăcămîntea, mîncarea, pe urmă te și fură, da, te fură... Parcă atîția băeți de prăvălie ar fi putut ei deschide crîșmă, dacă n-ar fi șterpelit ceva de la stăpîni! Preferă să rămie singur, să-î treacă toate pe dinainte. Așa se gîndea el une ori ziua, stînd în dosul tejghelei. Dar acumă nu se gîndea la nimic, căci somnul îl doborîse și 'ncepu să sforăie un sforăit greu, cu gura cascătă mare, cu capul lasat pe piept. Cînd s'a deșteptat, avea o figură așa de sperioasă, de jalnică, în cît îți venea să-î plîngi de milă. I-se păruse că a dormit acolo de cu seară, că hoții aū intrat înlăuntru, aū luat vinul, marfa... Noaptea era foarte tăcută și numai la cantonul depărtat strălucea o lumină roșietică. Trase obloanele grele și se culcă.

A doua zi avea de cumpărat niște marfă de la Galați. Cucoana Lisaveta ar fi voit să se ducă dînsa, dar dumnealui n'o lăsa. Plecă pe jos, prin căldura zilei. Dînsa rămase singură și iar începu să se primble prin fața crîșmei.

Soarele sta sus deasupra dealului; grădini e de zarzavat luceaū în culori diferite în depărtare; un băetas mîna boii împrejurul unei roți care scotea apa din Siret și o vîrsa în mici șanțurile care se prelungaū de-a lungul straturilor.

Iată că pe șoseaua pietroasă se văzură venind doi oameni; se apoiară și intrară în crîșmă.

— Să-mi dai un kilogram de vin, cucoană crîșmăriță; vorbi unul din ei, suflînd greu și clătîindu-se.

«Crîșmăriță» se gîndi ea și uitîndu-se urît la mușterii, scoase vinul și le turnă, cu ciudă.

Cei doi mușterii își umplură paharele și le goliră pe dată, ciocnînd unul în sănătatea celuilalt. Unul din ei, îmbrăcat în niște haine albastre, cu-o pălărie veche în cap, cu fața umflată, cam cu chef.

— Cînd-o'n colți iarba, iar mă duc la stăpîn,—și chiui odată, pocnînd din degete.

— Aî cîștigat parale bune vara asta; vorbi celălalt, un bătrîn muncitor. Ce-o să se măi bucare nevastă-ta, cînd te-o vedea.

— Nevasta, hei, sireaca ea, nevastă... am s'o string în brațe.

Cucoana Lisaveta se uită și măi urît; cu ochi răutăcioși îi privi fin pe cei doi, zicîndu-și: «Cum vorbesc mojiicii ăștia par'că n'ar vedea că aici e o damă de considerație».

Mușterii băură kilogramul, cerură altul... pe urmă, unul din ei începu să cînte și să bată cu pumnul în masă...

— De acu mai torni un cochil dacă te-î duce, acasă, măi, vorbi celălalt.

— Asta-î de nesuferit, vorbi ea nervoasă.

— Hei, lele crișmăriță, ia vino 'ncoa..., strigă din nou cel mai chefliu...

— Ce lele, mă?! răcni ea, ne măi putînd să ție ciuda..

— Ei, și adică cum să-ți spun? vorbi mușteriu.

— Zi-î cucoană, vorbi celălalt în bătae de joc.

— Ce-ați spus? Mojicilor, mitocanilor, mă luați în bătae de joc, să vă fie rușine obrazului că vă exprimați așa?.

— Și ce, adică, te-ei supărat matale, dacă am vorbit așa?

— Să vă băgați mințile în cap; știți voi cu cine aveți de aface?

— Hei, mă, aici e cu supărare; haî să plătim și să plecăm, vorbi cel mai bătrîn.

— Ba n'am să plec; am să beaŭ aici.... nu, așa am eŭ chef... dumneaei crede că mă sparie cu banii mei, parcă n'am mai văzut eŭ crișmărițe.

— Domnule, te rog să ieși afară din prăvălie, vorbi ea, tremurînd de minie.

— Ba n'am să ies. Cluj / Central University Library Cluj

— Să ieșiți afară, bețivilor.

— Ia-n ascultă, fă, ce bețivi, ce-am băut banii lui tatu-tău? strigă cel cu haine albastre și trase o înjurătură.

— Nu-î frumos, Tudorică, vorbi bătrînul, lasă!

— Ba n'am gust! ce crede d-neaiei de colo, că n'am bani? Uite aici, fă, și începu să se bată peste buzunare.

— Haide, bre, Tudorică, se rugă bătrînul, căutînd să-l tragă afară. Cucoana Lisaveta, cu ochii în lacrimi, rămase nemișcată lîngă tejghea. Plîngea innăbușit de insulta care-o suferise.

Cînd veni Davidescu și-o găsi în așa hal, se repezi spre diusa îngrijat, o apucă de mînă și-o întrebă:

— Ce ai, ce ți s'a întîmplat?

— Au venit niște mitocani și-au început să mă insulte aici, în prăvălie.

— Cum să te insulte?

— Să mă facă crișmăriță, să spuie prostii.

— Bine, dragă, și tu trebuie s'o ieî afront?! Să întorcî urechea și să te faci că n'auzi; parcă nevasta lui Gradea, cite de-astea n'aude.

— Cum? Tu m'ai pus aici ca să fiŭ insultată?

— Asta nu-î insultă.

— Cum, nu-î insultă cînd îmi spune lele... Așa, de asta m'ai adus tu aici!... Eu nu măi staŭ aici, te las singur, plîngea ea din nou...

«Auzi, eu femei de considerație, față de familie!...» Și-ncepu să-și blesteme zilele... «Mai bine muream de cît astfel de viață mizerabilă».

— Liniștește-te, dragă; ascultă Lisavetă.. se ruga Davidescu cu blindeță...

— Să mă linițesc, cînd tu le dai dreptate...

Bietul om, cît alergase, cît asudase prin arșița zilei pe jos pînă la Galați, s'a sfădit cu negustorii cari nu voiaū să dea marfa mai ieften și-acuma cînd veni acasă, în loc să spuie cu bucurie cît a vîndut, i-se plîngea c'aū insultat-o mușterii...

Tăcu, oftînd din greu, fără să spuie o vorbă și se puse dîndărătul tejghelei, pe cînd afară sgomotul căruțelor care treceau pe șosea ajungea pînă la el c'un hureit aspru... Treceau fără să se abată nimeni pe la crîșmă... Iaca ce-l chinuia pe el; iaca la ce trebuia să se gîndească dinsa... așa face o femei sinceră și care dorește prosperitatea casei, se gîndi Davidescu.

Cele trei săptămîni de la început făcuse bunișoară vînzare; asta îl umplea de bucurie... Dacă ar merge tot așa, îmi plătesc datoria și rămîn și cu capitalul meu... Dar degeaba; vînzarea nu ținu mult... Cum se sfîrși culesul viilor, parcă un vînt de secetă bătu în crîșma săracă... De unde, la început făcea 30 de franci vînzare, acuma scăzuse la 15. El își făcea socôteala cu creta cît plătește chirie, licența, procentele banilor și cît trebuie să cîștige ca să iasă la capăt... Da, îi trebuia măcar 20 de franci pe zi; și-acuma, cu cît zilele de toamnă treceau, negura tot mai deasă, vînturile băteau în cîmpii tot mai reci, cu atît mai rar suna și clopotul de de-asupra ușei. De multe ori ieșea în șosea, se uita la deal, la vale, se întorcea în crîșmă, se punea să facă pachețele mici de cafea, de ceaî, le cîntărea cu grijă să nu fie nici mai mult, nici mai puțin, cînd o veni cineva să cumpere de 10 banî.

Toamna era acum pe sfîrșite.. Incepuse ploile, sburaū croncînind ciorile pe deasupra hanului și cerul de plumb întrista și mai mult inima cucoanei Lisaveta care stătea la geamul mic și privea în lungul drumului, își blestema viața ei mizerabilă... «Auzi, s'ajungă ea să fie insultată de niște mitocani»... Eșia foarte rar în crîșmă și chiar dacă ar fi eșit mai des, n'avea cine s'o insulte, căci crîșma era acum veșnic goală.

Incepuse a cădea zăpada; zilele triste, drumurile, pomii, acoperișurile, totul era alb și-n cîmpia goală suflau vînturi aspre, boceaū prin ramurile goale care se loveau unele de altele cu sgomot rar. De la Canton s'auzea doar vuet de vieață... Se vedea seara luminile roșii lunecînd în noapte și-acolo cătau des ochii cucoanei

Lisavetei, că pe-acolo trecea doar trenul cu lumea care se ducea la Galați să petreacă, să fie veselă.

«Am să mă oftigesc, am căpătat nisip în rinichi», striga ea adeseori lui bărbatu-său; mai ales vorba asta, nisip în rinichi, de unde o fi auzit-o, strașnică i se păruse, căci veșnic i-o spunea. Alte-ori striga: «Să mă lași să mă duc la Galați, să-mi văd cunoștințele; la ce m'ai îngropat în mormîntul ista de vie...»

El tăcea, alte-ori îi zicea: «Așteaptă, dragă, liniștește-te să ne mai venim în fire...» — și cît ținea noaptea se gîndea la negustorie, se gîndea cu durere la zilele c re trec fără vînzare... Și zilele treceau viforoase; afară plîngea vîntul, gema prin ghioluri, prin cuhalmurile despoiate, cu glas trist, în casă plîngea cucoana Lisaveta, îi cerea bani să meargă la Galați să-și vadă cunoștințele...

II.

A trecut greu iarna cu vifornița care bătea în geamuri, cu vînturile care plîngeau în ghioluri... Cucoana Lisaveta se uscaser de n'o mai cunoștea. D-l Davidescu stătea și el în odăița mică, unde în sobușoară fisiau cite-va lemne verzi. Cînd auzea clopotul de la prăvălie sunînd, intra și el să servească pe mușterei. Cucoana Lisaveta și-arăta năsușorul înghețat în ferestruică, să vadă cine-a intrat.

Și-a venit primăvara; primăvara mîndră cu florile prin poene, cu cerul albastru, murmure 'n noapte. Vierii au ieșit la desgropatul viei și seara iar s'auzea cornul vîntătorului chemîndu-și copoi în pădure.

Balta Cătușei vuia de cîntece, stuful înverzea smîrcurile rădăcinelor galbene și pe șoseaua pietruită treceau acum care de muncitori. Domnul Davidescu s'a bucurat... O iarnă întreagă să nu vîndă mai nimic, a fost foarte greu pentru dînsul. «Acuma are să 'nceapă vînzarea» își zicea el și se duse la Galați să mai aducă ceva marfă. Își rîndui prăvălia, semănă în jurul chioșcului «bună-dimineață». Se bucură bietul om; nunaî nevastă-sa rămase tot tristă. Acel fior de viață pe care ți-l dă natura întinerită, ea nu putu să-l simtă. Nici murmurul duios pe care apele-l șopteau noaptea, ea nu putea să-l înțeleagă... Dînsa aștepta primăvara ca o scăpare a zilelor ei de-amar. Își făcu planuri că de-acuma se va duce la Galați des, foarte des... își va vedea prietenele și cunoștințele, amorurile ei cele vechi... Alt-fel nu mai trăiește cu dînsul. «Să mă omor eu de vie aici, în pustiul acesta». Și într'una din zile, împopoțonată, cu pălăria veche prefăcută, cu rochia cea maslinie, cucoana Lisaveta aștepta în gara Barboși venirea trenului.

Iat'o în sfîrșit iar la Galați... Acuma par-că trăiește... Aleargă ve-

selă pe străzile largi pline de lume, se uită în toate părțile la toți oamenii, par-că toți ar trebui să știe că ea a venit astăzi din Barboși. Se uita la vitrinele bogate și-și alegea rochiile, pălăriile mai frumoase și care ar prinde-o mai bine. În sara aceea a dormit la o prietenă, M-me Iordăchescu; bărbatu-său nu era acasă; — toată noaptea s'a jăluit și s'a plîns, ce făr' de noroc a fost ea, fată învățată, s'ajungă crîșmăreasă, să fie insultată de toți mitocanii: «of, dragă, tare m'am săturat de vieață, nu știu ce să mă fac!» — Și prietena ei o căina, se uita în ochii ei negri, frumoși altădată și vorbi:

— Da, tare te-ai schimbat!

— M'am schimbat, sāraca de mine, am ajuns moartea cu cercei.

— Și cine, dragă, i-a vîrit în cap să deschidă crîșmă?..

— De, draga mea, știu eu cine?.. Iacă mă tem că mi-o pierde ș casa.

— N'ai putut să-l împiedeci?..

— Cum să-l opresc? unde a fost chip? și ofta iar cu durere... De dobitoc ce-a fost, a pierdut și slujba... Pe cînd toți aū avansat, pe el l'a dat afară. N'am o rochie pe mine, o pălărie măi a cătărei, am ajuns de rîsul lumii.

M'am îmbolnăvit, am căpătat nisip în rinichi...»

A doua zi s'a reîntors la Barboși, măi tristă, măi amărită; iar începu să se vaete și Davidescu nu măi putea de grijă. Vînzarea nu se măi făcea; aceiași drumeți treceau fără să se oprească; marfa sta întreagă. Chiria, licența, procentele banilor... Seara cînd căuta în tejghea, toată vînzarea se ridica la 4—5 lei. Iar dînsa îi striga în fiecare zi:

— Să mă dai parale să-mi cumpăr un jachet de primăvară.

— Așteaptă dragă, să 'nceapă vînzarea, acuma n'am.

— Nu vreaū să știu! la ce te-ai însurat dacă n'ai cu ce să mă ții?

Și țipa cu ochii răutăcioși strimbînda-și gura și dînd din mîni.

(Va urma).

N. DUNĂREANU.

STROFE

*Se scurge-al zilelor șirag
Eū staū și le privesc din prag,
Din pragul vieții le privesc.
Înū par un biet pribeag acum
Ce stă, întors încet din drum;
In juru-î umbre albe cresc,*

*A nopții umbre pe cărări ;
 Și aduc domol din depărtări
 Mirosul florilor de luncă.
 Iar ochiu-i trist și 'nduioșat,
 Pe drumul îndelung umblat
 O ultimă privire-aruncă.*

*Din depărtări, încetișor,
 Un cânt de dragoste și dor,
 Imi flutură pe la ureche.
 Iar plînsul se deșteaptă 'n piept :
 La glasul plînsului deștept,
 Tresări și sîngerî, rană veche.*

*Ași vrea, în glasul ăstuî cânt
 Pe-o brazdă rece de pămînt
 Să reazem fruntea mea fierbinte,
 Cu glasuri stinse, vie 'n stol
 Să-mi bată tîmplele domol
 Blajine,-aducerile-amînte.*

*Viața mea, fără de rost
 Ca drumul de pribeag mi-aî fost,
 Pustiū și fără de sfîrșit.
 Alîtea doruri m'aū minat
 Supt vraja cerului curat
 Și-acuma cît am obosit...*

*Ași vrea să dorm fără sfîrșit.
 Pe ochi-mî cadă liniștit,
 Blîndețea serilor de vară.
 Și să-mî adun sub căpătîi
 Icoana dorului d'intăiū
 Și visele ce-l legănară.*

ADRIANA GHEORGHIU-BUZOIANU.

LA PEȘTE

— DIN AMINTIRILE UNUI COPIL —

Cînd m'am trezit în dimineața aceea, cea dintăiu mișcare ce-am făcut-o a fost să-mi întorc ochii spre fereastră să văd cum e afară. Și mare bucurie m'a cuprins văzînd printre frunzele verzi ale teiului ce-mi umbrea fereastra, cerul așa de limpede și de albastru.

Am sărit repede din pat și îndată am fost gata cu îmbrăcatul. Scol și pe văru-meu Neculai, și după ce am luat cutiile cu rîme și muște prinse cu mare greutate cu o zi înainte și vergile de trestie, eșim repede pe poartă și cîrmind la dreapta, o luăm spre Bistrița.

Am trecut iute pe străzile tăcute ale tirgului și acum pașii noștri trezeau sunete prelungi și vibratoare pe tablile podului de fer de lingă oraș.

Ca întotdeauna, ne-am oprit puțin, să ne uităm peste parapet. Pînă departe se vedea riul care despărțit în multe brațe, părea o împletitură de argint cu o mare pața, podul.

Unele girle erau line și albastrui, altele își săltau apele în valuri repezi colorate verzuî, pe cînd altele și mai repezi, băteau în pămîntiu. Pe insulele mici de nisip ce le despărțea, bălți mici luminoase ca niște bucăți de oglindă, răsfrîngeau razele soarelui ce răsărise de curînd.

Și pe cînd ne uitam așa atrași parcă de lunecarea neîncetată a apelor. aud o plescăitură și îndată capătul unei plute se ivi de supt pod, și pluta trecu încet, mînată de un plutaș cu mînecele și ițarii suflecați, a cărui puternică musculatură eșa în relief cînd apăsa pe cîrma primitivă...

Ne-am scoborit pe lingă capătul celalt al podului și, luînd-o pe digul ce apără malurile, a căror ruină o vrea cu orî-ce preț apa închisă de ele, am cotit la dreapta și acum trecem pe lingă o gîrlă liniștită ce-și rostogolește valurile-î line în umbra întunecată a copacilor ce o străjuesc, în trecerea ei tăcută. Cu dorința de a găsi un loc potrivit unde să aruncăm undițile, pășim mai departe.

La un cot, unde apa ce venea repede își încetineea curgerea, aproape de niște cioturi de copaci împrejurul cărora se încălceau răgălii negre, ne-am oprit, locul fiind potrivit.

Cu un ușor plescăit se cufundă cîrligul undiței în apă și pluta albă, de pană de gîscă, începe a sălta ușurel pe spatele micilor vălurele. Mă așez pe o piatră de lingă mal și privesc cu luare aminte mișcările penei.

De odată un capăt î se scufundă puțin, dar se ridică iarăși. A fost o țicnitură de pește, mă gândesc și stau gata. Alte țicnituri urmează la intervale mici, când smuncită de o putere nevăzută, pluta dispare de tot. Cu repeziciune trag undița din apă. Varga se îndoaie puțin și ceva strălucitor care sclipește în bătaia razelor de soare, ca un bulgăraș de argint viu, se sbate cu mișcări iuți în cîrligul undiței. E un clean măricel. Vrea să-l apuc, dar îmi lunecă din mînă. Isbutesc însfirșit să-l țin cu toate svăcniturile lui și scoțindu-l din cîrligul ce-î străbătuse buza de sus, îi trec o sfoară prin urechile roșii de sînge și dîndu-i drumul iar în apă, acăț sfoara de o rădăcină.

În apă, cleanul stătu un moment nemișcat necrezîndu-se poate în elementul lui, dar convingîndu-se pesemne de realitate, cu mișcări line de coadă încercă să se depărteze de mal, spre adînc, sfoara nemiloasă însă îl ținu în loc...

Și așa am scos de multe ori undița cu cite un peștișor sclipitor în cîrlig. Cînd un clean cenușiu vrăstat cu cafeniu, cînd o beldiță argintie, cînd un porcușor negricios sau un crăpcean. Cite odată, cînd simțeam că atîrnă ceva mai greu în cîrlig și cu mare grijă și cu ieima svicnind tare, trăgeam afară undița, mare era ciuda noastră cînd în loc de un pește «mai fain» cum ziceam noi, apărea cite o răgălie cu crengile întortochiate sau cite o tinichea venită cine știe de unde.

Cînd soarele se ridicase deasupra luncei și apoi se mai încălzise puțin, ne-am desbrăcat și astupîndu-ne nasul cu mîna, ne-am asvirlit cu ochii închiși acolo unde apa ni se părea mai adîncă, făcînd să sară stropii pînă departe. Dînd de fund, ne săltăm în sus la suprafață și începem să înotăm voinicește în contra apei.

Eū, înotător mai rău, căutam în zadar să mă țiu de Neculai care mă 'ntrecea cu mult. Oboseam repede și ca să mă odihnesc, mă lăsam să plutesc pe spate în voia valurilor, și cit de ușor mă simțeam!

Numai cînd am început a învineți, ne-am îndurat să ieșim din apă. Clănțănind din dinți și tremurînd din tot corpul ne-am îmbrăcat repede și nemulțumiți cu peștii prinși pînă atunci, am plecat mai departe.

Minați de dorința asta am trecut peste vre-o citeva girle mai mici, ducînd hainele deasupra capului să nu se ude.

Și tocmai treceam peste o gîrlă cu apa năvalnic de repede cînd, un picior alunecîndu-mă pe o piatră, împins și de repeziciunea apei, am căzut cu haine cu tot. Și nu știu ce s'ar fi întîmplat, dacă în acel moment nu m'ar fi apucat mîna puternică a lui Neculai ce mergea în urmă și nu m'ar fi ridicat în picioare. Inghitîsem numai o gură de apă, dar hainele căzuseră și am fugit multă vreme după ele. La

apel mi-aŭ lipsit călțunii și jilecta. Acum trebuia să așteptăm pînă s'or usca. Că pierdeam vremea degiaba, căci cutiile cu rime și muște căzuseră în apă, treacă meargă, ce era mai greu era că foamea începuse să ne încălzească stomacurile și făcea să ne vie salivă multă în gură.

Aveam pești, surcele erau prin luncă, ne trebuia chibrit. Caut prin buzunare, nu găsesc. Il întreb pe Neculai dacă are :

— N'am, bre.

— Cum dracu, tu, fumător, să n'ai chibrit.

— Ei, dacă n'am, ce să fac ?

— Să te inecî, asta să faci.

— Ba trebuia să te las pe tine adiniaorî.

— Iaca ! par'că tu m'ai scăpat.

— Da cine ?

— Eŭ singur.

— Să mai faci bine omului altă-dată, zise Neculai și altă vorbă n'am mai scos de la el cu toate înțepăturile mele.

Vedea că sunt gata de ceartă.

Soarele acum dogorea cumplit. Cum n'am o părțică din focul acela că să-mi frig peștii, mă gîndeam, și am început să-mi reproșez risipa de chibrituri ce o făceam acasă. Acum m'am convins de adevărul obișnuitelor cuvinte ale mamei, care cînd mă vedea aprinzînd deodată șmocuri de chibrituri, zicea : «Lasă, îi vedea tu cînd ți-o trebui, cit prețuește un chibrit».

Pe la două de-abia s'aŭ svîntat hainele puțin și îmbrăcîndu-mă așa cu ele, am plecat în pas gimnastic spre casă, bălăbănînd peștii înșirați pe sfoară.

E. COSTAȘ.

LA COLIBA DIN PĂDURE

*La coliba din pădure troenită și uitată
In zadar mă licărește mucul mic de luminare,
În zadar, că pîn'acolo nu-î nici urmă, nici cărare,
Singur crivățul mă mișcă clanța ușei cîteodată.*

*Istovit de suferințe și de-a anilor povară
Înlăuntru, lîngă vatră, încălzită de-un tăciune
Un bătrîn culcat pe pae zice lin o rugăcine
Și ascultă dus pe gînduri la vifornița de-afară.*

*Și de câte ori se mișcă clanța ușii, tot gîndește
Că-î vre-un suflet bun pe care Prea Curata îl trimete
Și zîmbește privind dulce iconița din părete,
Dar afar' e noapte, vișor și omătul crește, crește.*

*Prin spărtura ferestruii vîntul suflă 'n luminare
Și strecoară înlăuntru cîțiva fluturi de zăpadă
Ca să sboare și pe pae lîngă vatră jos să cadă.—
Iar moșneagul strînge'n juru-î niște sdrențe ce mai are.*

*E tîrziu. În nea cu totul stă coliba 'nvăluită ;
Adormit-a rugăciunea, s'or topit tăciunul 'n vatră,
Undeva, uitat, în vișor, a pustiul un cîine latra,
Iar o bufniță'l îngîină de pe-o cracă de răchită.*

ECATERINA PITIȘ.

CRONICA

De la Teatru Național

În ultimul timp s'au dat de către societatea dramatică piesele «Curcanii» «Jozeta» și «Lipitorile satelor». Cu ocaziunea jubileului d-lui Gr. Ventura s'a reluat vechea și cunoscuta d-sale lucrare, și de astă dată, ca și în tot d'ua una, scenele de eroism, cit și cele de înduioșare aũ găsit în excelentul public al matineurilor un entuziazm generos pentru aplauze. De alminteri, această piesă scrisă într'un moment de înspirație fericită cu care oamenii cite-odată aũ norocul de a se întilni, ne arată cu multă putere de verosimilitate cum trebuie să fi fost atmosfera creată atunci de război. Cu acest prilej am putut admira frumoasa și caldă voce de tenor a d-lui Atanasescu în romanța din actul I.

«Jozeta» este o comedie foarte ușoară, cu un subiect original și ciudat, despre care — dacă ne-am amuzat — nu trebuie să mai discutăm cu prea multă insistență. Aũ fost împărțite părerile, dacă d-șoara Giurgea în rolul titular, a înțeles sau n'a înțeles bine caracterul personajului. Cred că într'o asemenea piesă nici nu e ceva de înțeles și din momentul ce d-sa și-a plimbat drăgălășia naturală, prin peripețiile celor patru acte, cu atita zburdălnicie, critica nu mai are nimic de zis. Dar cu toate că Jozeta nu depășește importanța unui libret de operetă, am remarcat într'un rol epizodic o creație de înaltă comedie. D. C. Belcot, într'o siluetă banală de bărbat înșelat, ne-a dat un tip mare și superior. Atita rezignare și mai cu seamă atita distincțiune în felul cum își suportă situațiunea ne dobîndește întreaga simpatie

pentru acest personajii interesant, pentru acest bărbat, ideal înșelat, pentru acest om care e «le cocu par excellence». De asemenea și d-nul Barbelian a avut în actul al IV, momente de artă foarte fină. Aplauze meritate a avut d-nul Mihăilescu într'un june logodnic englez.

Cu «Lipitorile Satelor» a reintrat în teatru bătrînul artist Hagiescu. În «Moișilică» d-sa a fost sobru și fin, și deși obosit de vîrstă, a suportat admirabil tot rolul. Ovațiunile ce i s'aũ făcut aũ însemnat o sărbătoare în cariera sa artistică și desigur că dînsul a trăit momente de fericire intensă, văzînd că gloria factice a rampei nu l'a părăsit încă.

P.

IN CHESTIE PERSONALA

Am p'imit următoarea scrisoare de la d. George Ranetti, directorul «Furnice» :

Colega,

Intr'un judicios și inimos articol ce publici în «Sămănătorul», despre recenta aniversare a d-lui Gr. Ventura, găsesc și următoarele rînduri :

«...Dar nu se miră acești gazetari de ce nu pot exista în presă scriitorii, de ce nu-î dorește nimenea, de ce-î izgonesc chiar, precum s'a întîmplat cu ziaristi și scriitori de talentul unui G. Ranetti, ca să pomenim numai un caz mai nou».

N'am fost, niciodată, *izgonit* de la vr'un ziar, și de nicăeri. Condeiul d-tale, de obicei îndemănatec, a scăpat de astă dată în pripa scrisului un termen neexact și brutal, care s'ar putea să fie tălmăcit în chip jignitor pentru demnitatea mea profesională de cititorii «Sămănătorului», neștiutori de cele ce se petrec în strîmtul cerc gaze-tăresc.

Ghicesc însă care-ți-a fost intenția. Aĩ vrut să faci aluzie, fără în-dioială, la o gazetă cotidiană, la care-mi plăcea să colaborez, la care muncisem ani de zile cu toată ardoarea primei tinereți și cu toată dragostea pentru o carieră de bună voie aleasă, gazetă de la care totuși m'am văzut nevoit într'o zi să plec cu părere de rău, fiindcă mi s'a părut la un moment dat că acolo nu mai au trecere hărnicia, cinstea și devotamentul. (D-ta adaogi și talentul; haĩ să-ți fac concesia să nu te contrazic în privința asta). Poate că mă înșela o susceptibilitate excesivă, precum te amăgesc uneori acele iluzii olfactive ce te fac să simți parfumuri uricioase într'o atmosferă în care alții respiră cu plăcere. Cu temeiuri orî nu, faptul e că începuse să 'mĩ miroase urit, și m'am dus să răsufli în aer curat, m'am dus fără brînci de la spate.

Te rog deci, iubite Colega, fă cuvenita îndreptare, în sensul că m'am retras, nu am fost izgonit de la gazeta în chestiune, în potriua căreia de altminteri azi nu am nici o pică, nici o ciudă, nici un parapon.

La urma urmei, fie vorba între noi, recunosc că nu prea-î mare deosebire între izgonire și o retragere silită; există cu toate astea o mică și subtilă nuanță pe care țineam s'o scot în evidență.

O confrățească strângere de mână.

GEORGE RANETTI.

* * *

Publicînd aceste lămuriri ale prietenului nostru, țin să adaog, din parte-mi, că intenția mea era, firește, aceea pe care o vor fi înțeles, cu d. Ranetti împreună, și ceilalți cetitori de bună credință: întrebuițam cuvîntul «izgonit» în sens impropriu, spre a da o expresie mai vie faptului că ziaristi de valoarea d-lui Ranetti sînt nevoiți să părăsească presa cotidiană din pricina atmosferei neplăcute care domnește acolo. Imi pare și bine că am dat prilej iubitelui meu coleg să lămurească mai de aproape o chestie care nu pe d-sa îl poate supăra.

I. SCURTU.

CRONICA VESELA

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Deschamps la Ateneu

*La Ateneu — strălucitorul lustru
E-aprins ca 'n serile de gală...
Dar conferența fu extrem de pală
Pentr'un așa conferențiar ilustru.*

*Spre-a nu'și desmînte numele Deschamps
Bătut-a cîmpii ca un virtuos
Și-a învîrtit acelaș sarbăd sos
Pe care-l scrie zilnic în «Le Temps».*

*Duios, asemeni unei guvernante,
A evocat mici murdării intime
Din viața celui care doar cu Dante
E frate prin imagini și prin rime.*

*Sărman Victor Hugo! bard al luminii!
Tu, care dormi măreț în Pantheon!
Te prețuiam mai altfel noi, Latinii...
Rău ai căzut pe mîna lui Gaston!*

A. MIREA.

„MINERVA“
INSTITUT DE ARTE GRAFICE ȘI EDITURA
B-dul Academiei 3. — Edgar Quinet 4
BUCUREȘTI

A apărut :

Istoria litera-
turii românești
în sec. al XIX-lea

BCU Cluj / Central University Library Cluj

DE

N. IORGA

De vânzare la toate Librăriile
PREȚUL LEI 5.—

A APĂRUT:

Calendarul „Minervei”

PE 1908

Este al X-lea an de apariție al acestei utile și foarte frumoase publicațiuni periodice. Este, fără îndoială, cel mai prețios Calendar, recunoscut astfel de toate ziarele și revistele române. Neîntrecut ca execuție tehnică, împodobit cu cele mai reușite icoane din viața culturală și politică, coprinzător de multe și variate articole literare și științifice. Calendarul „Minervei” și-a câștigat în viața cetitorilor români un loc stabil. Conține șase planșe artistice. *Familia Regală* și *Familia princiară*. Apoi patru foi artistice de nemuritorul maestru Grigorescu dintre care una în 3 culori *Logofeteasa*, una în 2 culori *Dela pășune*, *Primăvara* și *Car cu boi* cele mai frumoase

perle ale maestrului

Calendarul este consacrat operelor neîntrecutului GRIGORESCU, după a cărui tablouri s'a reprodus

peste 150 de bucăți.

PREȚUL LEI: 1.25

DE VÂNZARE LA TOATE LIBRĂRIILE